

JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.
Katedra obchodního práva
PF UK

Posudek k diplomové práci Vojtěcha Grundmana na téma „Odpovědnost statutárního orgánu akciové společnosti před a po rekonstrukci soukromého práva“

Rozsah práce: 51 tiskových stran
Datum odevzdání práce: 20. května 2015

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomant zvolil aktuální téma. Rekonstrukce výrazně změnila právní úpravu povinností členů statutárního orgánu akciové společnosti i obecný kontext, v němž se pohybuje. Nemluvě o průběžném vývoji judikatury. Je vhodné a nezbytné tyto změny analyzovat a odborně zpracovávat.

2. Náročnost tématu (teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody)

Téma lze hodnotit jako náročné. K novému civilnímu právu se dosud pojí jen málo odborných pramenů, zato bezpočet nejasností. Je zřejmé, že diplomant se musel v části materie zorientovat „na vlastní pěst“ a spolehnout se na autentické poznání nového práva. To přitom v oblasti, jíž se věnoval, nenabízí jednoduchá, jednoznačná ani přehledná řešení. Orientace v systému nového práva se tím ztěžuje.

3. Kritéria hodnocení práce

A. Splnění cíle práce

Diplomant si vytkl cíl popsat předešlou úpravu odpovědnosti statutárního orgánu akciové společnosti, navázat srovnáním s úpravou aktuální a zaměřit se na rozdíly i problémy, které může nové právo přinést. Obávám se, že tohoto cíle nedosáhl. Práce k němu míří, dle mého však mu zůstává mnohé dlužna. Důsledně sice odděluje pasáže o novém i starém právu, v podstatě je však nespojuje a úpravy nesrovnává. Spíše povrchně vrší fakta týkající se dřívější úpravy, novou charakterizuje často ještě mělčeji a podstatné rozdíly mezi oběma nevystihuje, nebo jen málo. Stranou pozornosti zůstaly dokonce významné novinky. Diplomant kompiluje jinde publikované názory a nepřidává prakticky nic autentického, žádné zhodnocení, názor, vlastní právní argumentaci. Na četné otázky, jež se v teorii i praxi kladou, neodpovídá. Práce tak nakonec není pořádně ani o starém, ani o novém právu.

B. Samostatnost při zpracování tématu

Autenticita předložené práce je evidentní. Nepochybuji o tom, že dílo je výsledkem diplomantovy samostatné práce.

C. Logická stavba práce

Práce důsledně odlišuje části věnované starému a novému právu. Pasáže zaměřené na rozdíly mezi oběma systémy neodděluje nijak (často je ani neobsahuje). O těch (pokud vůbec) se diplomant zmiňuje v rámci popisu nového práva. Nerozumím, proč o staré úpravě pojednává

v přítomném čase. To celou práci činí – ve výsledku – přece jen nepřehlednou. Podkapitulu o povinnosti loajality člena orgánu před rekonstrukcí vyplňuje prakticky jen výkladem a citacemi, které se týkají loajality akcionáře. Přitom právě povinnost loajality člena orgánu byla před rekonstrukcí bohatě projudikována i teoreticky rozpracována.

D. Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací

Okruh použitých pramenů víceméně odpovídá zaměření práce a je poměrně obsáhlý. Přesto v něm postrádám několik významných děl, která by byla relevantní pro práci, včetně obecně civilistických prací k ustanovením a institutům nového občanského práva, jež diplomant v práci zmiňuje, kupříkladu z oblasti náhrady škody. Výčet použitých pramenů zahrnuje jediné dílo zahraniční. To nepokládám za dostatečné. Slabá je též reflexe judikatury, a to i z poslední doby. Práce navozuje dojem, že samostatné řešerše v judikatuře diplomant neprováděl. K některým oblastem nezmiňuje jediné rozhodnutí, ač jsou dobře projudikované. Třeba k povinnosti loajality člena statutárního orgánu. Poznámkový aparát je přiměřený. Nestandardní jsou jen opakované plné citace odkazovaných děl.

E. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Hloubka (a často ani šíře) diplomantovy odborné analýzy není dobrá. Práce ulpívá na povrchu a omezuje se na konstatování hlavních závěrů, zvláště pokud jde o změny, jež přineslo nové právo. Diplomant ve vztahu k němu pomíjí celé instituty, otázky, ale i doktrinální spory, které se pojí s ustanoveními či závěry, jež v práci popisuje. Nic se čtenář nedozví například o diskvalifikaci z funkce pro porušení péče řádného hospodáře a otázkách, s nimiž teorie i praxe zápolí v této souvislosti. Patrná je i značná nevyváženost jednotlivých pasáží. Obsáhle například diplomant rozebírá nový koncept odpovědnosti a civilního deliktu, překvapivě však žádnou pozornost nevěnuje palčivé nejasnosti, zda odpovědnost za péči řádného hospodáře je v novém právu deliktního, nebo smluvního rázu. Neřeší delimitaci působnosti v rámci představenstva a její odpovědnostní důsledky pro delegující i delegované, odpovědnost právnické osoby (a především jejího zástupce), stane-li se členem představenstva, náhradu (nemajetkové) újmy, jasně nakonec neodpovídá na otázku možné moderace práva na náhradu újmy soudem, odpovědnosti za plnění řádně vyžádaného, leč škodlivého pokynu valné hromady do oblasti obchodního vedení, nereflktuje výkladové spory o význam a dopady § 2898 NOZ na následné vzdání se práva na náhradu újmy, pomíjí poslední (třebaže s rozpaky přijímanou) judikaturu senátu č. 21 Nejvyššího soudu k souběhu funkcí, zvláště co se týče souběžného pracovního poměru obchodního ředitele, nedostatečná je jeho analýza § 62 a § 68 ZOK a otázek, jež v praxi působí. Atd. Ve výčtu by bylo možné pokračovat.

F. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Formální úroveň práce je odpovídající, dílo je co do své formy i grafiky na slušné úrovni. Za nevhodné považují plné citace ustanovení právních předpisů. Ta si čtenář může vyhledat. Z hlediska struktury práce také není jasné, do které části podřadit pasáže, které následují po nadpisu určité kapitoly, leč před dalším číslovaným nadpisem podkapitoly. Tak např. za nadpisem kapitoly 2. na str. 9 následuje další nadpis podkapitoly s číslem 2.1. Mezi nimi je ale vložen samostatný odstavec textu. O jakou (pod)kapitulu se jedná? 2.0.?

G. Jazyková a stylistická úroveň

Jazyková i stylistická úroveň v zásadě vyhovují. Chyby a překlepy jsem v práci vesměs nezaznamenal. Ovšem jsou výjimky. Nad některými větami zůstává rozum stát – jsou vnitřně rozporné či stylisticky nehotové. Diplomant jako by se v nich dohadoval sám se sebou. Spekuluji, že jde o nedbalé promítnutí dřívějších vlastních poznámek, případně oponentury někoho jiného. Viz např. na str. 15 věta: „*Při jeho výkladu lze použít definici pojmu obchodního tajemství to tedy ne, povinnost mlčenlivosti je daleko širší a k obchodnímu tajemství se nevztahuje*“. Obdobně na str. 19 věta: „*Celá úprava se ovšem uplatní pouze za předpokladu, že člen statutárního orgánu nevykonává svou práci ve prospěch společnosti na základě pracovní smlouvy, poté se totiž vztah mezi ním a společností nepovažuje za obchodní – NS judikoval, že to nejde!*“. Obávám se, že takové projevy vnitřního dialogu jsou patologické a do odborného textu duševně zdravého autora nepatří.

4. Případná další vyjádření k práci

Pochybnosti mám o řadě závěrů, k nimž diplomant v práci dospívá. Některé jsou nepřesné, jiné vyloženě nesprávné. Na str. 6 např. tvrdí, že stanovy mohou svěřit volbu členů představenstva (jen) dozorčí radě. Na str. 7 pojednává o „*zákonném zmocnění*“ v § 194 odst. 4 ObchZ k udělování závazných pokynů a zásad představenstvu společnosti. Není pravdou, že jedinou výjimkou z tohoto zákazu v novém právu jsou vyžádané pokyny (tamtéž). O nepochopení, i neznalosti aktuálního stavu odborné diskuse na toto téma, svědčí diplomantovo hodnocení ustanovení § 460 odst. 2 ZOK na str. 8. Nepřesné je tvrzení tamtéž, že nová úprava stanoví v monistickém systému „*obligatorní povinnost*“ vzniku dvou orgánů společnosti. Z odborného hlediska problematické je ostatně již jen spojení „*obligatorní povinnost*“ (jsou snad v právu nějaké povinnosti neobligatorní?). Za nejasné na téže straně mám, co diplomant míní unijní úpravou monistického systému akciové společnosti. Není pravdou, že před rokem 2014 bylo „*obtížné*“ dovozovat povinnost loajality členů představenstva akciové společnosti (str. 14). O nepochopení svědčí teze na str. 15, dle níž „*musí brát funkcionář do úvahy nejen zájmy společnosti, ale i potřeby lidské společnosti, míněno ve smyslu sociální a environmentální zodpovědnosti*“. Na str. 30 pojednává o dobré „*vůli*“ namísto „*víry*“. Mezi předpoklady (jakékoliv právní) odpovědnosti na str. 32 obecně zmiňuje zavinění. K základnímu vymezení reflexní škody na str. 41 nesmyslně (neboť opačně) uvádí: „*Jde o v zahraničí používaný institut, kdy škoda způsobená společníkovi neodráží škodu způsobenou společností*“. Nesouhlasím s názorem prezentovaným na str. 45, dle něhož nová koncepce civilního deliktu je dualitní s tím, že „*porušení dobrých mravů je sui generis případem porušení zákona*“. Na téže straně níže diplomant konstatuje, že předvídatelnost škody se i v novém právu použije jako kritérium omezující povinnost k náhradě, již však neargumentuje, z čeho tak půjde dovozovat. Na str. 47 a 48 směšuje přednost naturální restituce na jedné straně a na straně druhé povinnost k náhradě škody na věci zahrnující též cenu opravy či náhradního dílu převyšující hodnotu věci v době před poškozením, když druhé pravidlo vyvozuje z prvního. Na téže straně zmiňuje náhradu škodu spočívající ve vzniku dluhu, již ale neuvádí, že právě v uznání dluhu coby škody tkví jedna z významných novinek, a z čeho se podává. Z výkladu na str. 50 není zřejmý názorový spor o to, zda si pokyn k obchodnímu vedení může vyžádat kterýkoliv člen orgánu, nebo jen orgán jako celek, a jaký je postoj diplomanta k němu. Na str. 52 diplomant automaticky předpokládá, že poruší povinnost, kdo za společnost nežaluje náhradu škody po členovi orgánu. Atd. Ve výčtu by opět bylo možné pokračovat.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Uvítám, jestliže se diplomant vyjádří k mým výtkám popsaným výše a svá tvrzení doplní nebo uvede na pravou míru.

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě a navržený klasifikační stupeň

Vzhledem k popsaným výhradám (a jejich závažnosti i počtu) práci celkově hodnotím s rozpaky. Konkrétní hodnocení ponechávám závislým na průběhu a výsledcích ústní obhajoby. Nevylučuji však ani závěr, že práce by diplomantovi měla být vrácena k přepracování.

V Praze dne 6. září 2015

JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.